Nr. 3212.

CURRENDA XIV.

A. D. 1871.

Nr. 1952.
Stan Skarbu Stolicy Świętéj.

Państwo rzymskie po oderwaniu mu najpiękniéjszych krajów jego, zamiast 3,000.000 swojéj ludności posiada ledwie 700.000. Od r. 1850 upadły jego dochody aż do 30,000.000 franków, a wydatki na zaspokojenie potrzeb jego wynoszą 60,000.000 fr. Pan Corcelle bardzo dobrze obznajomiony ze sprawą skarbu państwa rzymskiego w tym względzie dokładny artykuł pod tytułem: „Finansowy i polityczny stan Stolicy Św.", zkąd my czerpiąc, co do wiadomości Szanownego Duchowieństwa należy, jak następuje podajemy. Rachunki innych państw dochodów i wydatków w ogóle mówiąc, przedstawiają nam zwierciadło, w którem poznać możemy ich dobre lub złe w tym względzie gospodarowanie. Lecz rachunki Stolicy Św. zupełnie inną postać objawiają; ukazują one bowiem złą stronę, któréj przyczyną nie jest Stolica Św. i długi państwa, które ją gnietą, nie mogą jéj być poczytane za winę. Rząd Ojca Św. od 1849. aż do 1859. musiał długi spłacić, które 1848. porobiła rewolucya. I właśnie brak ten zupełnie pokryto. Ależ przez napady 1859. i 1860. dochody upadły, a témsamém wzmogły się długi państwa. Powodu do podniesienia się nowego braku szukać jedynie trzeba w uczciwém sercu Ojca św. Trzymając się on wrodzonéj sobie dobroci chciał i tę część długów spłacić, co przypadły na kraje, z których już żadnych podatków nie pobierał. Nie chciał uchybić zobowiązaniu i warunkom, w jakie wszedł z swoimi wierzycielami. Tak się działo przez 8. lat, nim bardzo pożno i niesłusznie nastąpiło 7. grudnia 1866. uporządkowanie tego długo ze strony rządu francuskiego i włoskiego.

Następujący obraz obecnie rozchodów i dochodów rzyms. państwa tak rzeczywiście przedstawiamy:

Operacyja dotycząca długu państwa i pensyi:	21,337.000.
Assygnacyje ze skarbu:	9,700.000.
Koszta Rządu:	7,829.000.
Służba Wewnętzna, Handel i Roboty publicz: . , . . .	6,610.000.
Ministeryum Wojny:	15,098.000.
Razem:	60,574,000.

Assygnacyje na 9,700.000. rozpadają się na różne gałęzie:

Do piérwszéj należą osobiste wydatki Ojca Św., koszta utrzymania domu jegu i jego w bardzo skromnéj liczbie gwardyi, utrzymanie muzeów w świecie najpiękniéjszych jakoliteż i bibliotek stojących otworem dla uczonych wszystkich narodów, na utrzymanie Św. Kollegium, Ciała dyplomatycznego, Sekretarza Stanu i pensyje dworu Jego Świątobliwości. Ogółem te wydatki nie przenoszą sumy 3,400.000. i są to bardzo skromne cyfry wydatków na podejmowanie okazałości przy zwiedzaniu Rzymu cudzoziemców prawie ze wszystkich części świata. I któż nam pokaże monarchę albo prezydenta jakiejkolwiek rzeczypospolitéj, który podobne ciężary dźwigając potrafiłby występować z tak przyzwoitą i szlachetną gościnnością, jak to czynią rzymscy papieże razem i królowie.

Reszta assygnacyj t. j. 6,300.000. obraca się na potrzeby uniwersytetów, akademii, szkół i dobroczynnych zakładów; obraca się na utrzymanie konsulty czyli narodowego zastępstwa, które dochody państwa ustanawia i rachunki sprawdza. Nakoniec należy tu i utrzymanie ministra skarbu i jego urzędników, jakotéż spłacenie czynszów, które kolejom żelaznym państwa zwykły zabezpieczać.

Dług państwa i pensye, a potem ministeryjum wojny stanowią wielką część wydatków. Przedtém utrzymanie wojska nie wynosiło więcéj jak 6 do 7,000.000. rocznie, dzisiaj wymaga ono 15,000.000. Prawda, że to jest bardzo do życzenia, aby się te wydatki zmniejszyły, ale któż temu winien, że Ojciec św. musi utrzymywać wojska 15.000.? Widzieliśmy przed 2. laty, jak było, to wojsko podziwienia godne potrzebném, aby państwo Ojca św. przed niszczącą burzą wichrzycieli ochroniło. Któż może dziś wątpić, że utrzymanie się Ojca św. przy monarchicznéj władzy prawa jest oraz najpewniéjszą podstawą utrzymania niezawisłości duchownéj jego władzy. A do utrzymania tego są koniecznie potrzebne pieniądze i tu właśnie stajemy na progu bardzo ciężkiego zadania. Zkądże wydobyć 30,000.000., których rokrocznie Ojciec św. koniecznie potrzebuje? Nowe pożyczki nie udadzą się więcéj, tylko Świętopietrze może to zastąpić co do dochodów Stolicy Św. brakuje. Ciekawą jest rzeczą zobaczyć, ile Świętopietrze w przeciągu ostatnich lat 10. Ojcu św. dostarczało:

1861.	14,184.000. fr.
1862.	9,402.000.
1863.	7,047.000.
1864.	5,832.000.
1865.	445.000.
1866.	5,939.000.
1867.	11,312.000.
1868.	9,000.000.
1869.	11,000.000.
Razem:	80,161.000. fr.

W przecięciu rocznie 8,000.000. Zadziwia ta chwiejność rocznych dochodów Świętopietrza. Pochodzi ona częściowo z rozpisania równoczesnéj pożyczki papieskiéj, ale jest jeszcze ważniejszy i tego powód, że po napadach państwa rz. t. j. w czasie ostatnich miesięcy roku 1860. i w czasie przebiegu 1861. wynosiło 14,184.000. fr. W r. 1862. zdawało się, że francuskie i papieskie wojska wtargnieniu w granice państwa rzyms. wichrzycieli zapobiegną i ztąd wynikło zaspokojenie i sprawiło to, że Świętopietrze czyniło tylko 9,402.000. Z tego powodu spadło 1863. o 2,000.000. niżéj, a 1846. czyniło tylko 5,832.000. Był to czas konwencyi, która urządzić dług państwa papieskiego obiecywała i mniemano, że ciężary Stolicy Św. będą sprawą dyplomacyi, a dobrowolne ofiary staną się mniéj potrzebnemi jak dotąd. Napad Garribaldego r. 1867. podniósł znowu Świętopietrze do 11,312.000., 1868. spada znowu, a 1869. podnosi się znowu do téj saméj sumy. I to dzieje się przez dwukrotne corocznie urządzone składki, tylko przez odezwe samą do miłościwego serca wiernych, które w niektórych krajach stały się bez dalszego organizacyjnego urządzenia. Jednakże zdaje się, że takie urządzenie będzie potrzebne. Jest nas katolików 200,000.000., gdyby tylko połowa tychże składała po 30. centów, toby się te 30,000.000., których skarb Ojca św. potrzebuje, osięgło. Odpowiednio do celu w tym kierunku urządziło się w Belgii świętopietrze podpisaniem się na małe datki, na wzór tych, które się dotąd na rozszerzenie Świętéj Wiary zbierały, tą samą drogą rzeczy idą w Paryżu, Lionie i po innych biskupstwach francuskich. Nie chcemy narzucać planu organizacyi, raczéj ograniczamy się tylko na okazanie rzeczywistych okoliczności i potrzeb Stolicy Św. Pasterze Owczarni Chrystusa znajdą w swojéj mądrości i miłości skuteczne sposoby, któremiby się brak nieszczęśliwemi dążnościami czasu naszego w skarbie Ojca Św. sprowadzony pokryć dało. Bez Świętopietrza niepodległość Ojca św. tak, aby świętemu zadaniu zadosyć uczynić mógł, nieda się utrzymać.

Bracia Szanowni, Kapłani diecezyi Tarnowskiéj! Widzicie o co tu idzie i zrozumiecie łatwo co czynić macie, bo mądréj głowie dość na słowie. My czynimy co możemy i spodziewamy się, że i wy niebędziecie obcymi sprawie, która Ojca wszystkich Chrześcian i Głowę widoczną Kościoła katolickiego, ukochanego Piusa IX. spierać pragnie i przyczynicie się waszym choć wdowim groszem do rocznych datków i ludek od Boga wam powierzony do tego zachęcać nie zaniedbacie.

Dano z biskupiego Konzystorza dnia 9. Czerwca 1871.

Nr. 2033.

W związku z rozporządzeniem Wys. c. k. Namiestnictwa z 29. Września 1870 do L. 35302. ogłoszonego przez Konsystorz biskupi pod 4. Stycznia 1871. N. 3817. (kur. I. str. 5.) podaje się poniżéj do wiadomości i przestrzegania Wieleb. Duchowieństwa *dalsze rozporządzenie Wys. c. k. Namiestnictwa* z 27. Maja 1871. do L. 16170. odnoszące się *do przechowywania dokumentów ślubnych* i t. d.

C. K. Namiestnictwo we Lwowie. L. 16170.

Przy wykonaniu przepisu c. k. państwowego Ministeryum wojny z dnia 26. maja 1869. l. 2014/pr. względem prowadzenia wojskowych ksiąg metrykalnych, który Przewielebnemu Konsystorzowi pod dniem 29. września 1870. l. 35302. zakomunikowany został, powstały według reskryptu c. k. Ministeryum wyznań i oświaty z dnia 5. kwietnia 1871 l. 2335. niektóre wątpliwości.

Mianowicie podniesiono kwestyę, czy dokumenta przedkładane przez nowożeńców w celu zawarcia ślubów małżeńskich w razach jeżeli nowożeniec podlegający duchownéj jurysdykcyi wojskowéj z narzeczoną ze stanu cywilnego przed jéj proboszczem małżeństwo zawiéra, u tego ostatniego czy téż u wojskowego proboszcza nowożeńca, w przechowaniu pozostać powinny.

Dla wyświécenia postępowania, którego w tym względzie przestrzegać należy, został §. 7. powyższego okólnikiem c. k. państwowego Ministerstwa wojny z dnia *15. lutego 1871*, oddział 9. Nr. 6. bliżéj określony i brzmi obecnie następująco:

Dokumenta ślubne katolików pozostają;

1. jeżeli ślub udzielony został przez wojskowego duszpastérza (§. 4.) jako dowód zachowanych przy tym akcie przepisów prawnych u tegoż duszpastérza.

2. jeżeli zaś ślub w skutek delegacyi względnie polecenia przez wojskowego kapelana udzielonym został należy wyciąg metrykalny dotyczącemu wojskowemu duszpastérzowi do przechowania udzielić,

3. jeżeli nowożeńcy podlegają różnym duszpasterzom (dwom wojskowym albo jednemu wojskowemu i jednemu świeckiemu) mają być dokumenta ślubne u duszpastérza przechowane, który ślub daje.

4. jeżeli ślub (w skutek delegacyi) udzielony został przez duszpastérza, pod którego jurysdykcyę żaden z nowożeńców nie należy, w tedy dokumenta ślubne pozostają w przechowaniu tego duszpastérza, który obecnie duszpastérza delegował, i który w takim wypadku obowiązany jest, w dotyczącym dokumencie delegacyjnym uwidocznić znamiona wszelkich do zawarcia ślubu przedłożonych aktów, aby w metrykach ślub dającego duszpastérza wciągnięte być mogły.

Co do delegacyi w 4. punkcie wzmiankowanéj zauważano już przed tém, że w ra-

zie, jeżeli nowożeniec podlegający wojskowéj jurysdykcyi duchownéj zawiera ślub przed proboszczem narzeczonéj ze stanu cywilnego, ten ślub podług ustaw kościelnych i cywilnych prawnie zawartym będzie i że proboszcz narzeczonéj nie potrzebuje w tym celu delegacyi ze strony wojskowego duszpastérza, pod którego jurysdykcyą nowożeniec pozostaje, do którego zdania i c. k. państwowe Ministerstwo wojny pod dniem *15. lutego 1871.* odd. 9. Nr. 6. się przychyla.

Mając jednak na względzie ewidencyę ślubów wojskowych, jakoteż i tę okoliczność że nie każdy świecki duszpastérz może ocenić, czy dokumenta ślubne wojskowego są w należytym porządku, niemniéj; że wojskowemu duszpastérzowi nowożeńca pierwszeństwo do udzielenia ślubu nie może być odmówione c. k. państw. Ministerstwo wojny uznało za stosowne, aby dotychczasowy zwyczaj, wedle którego wojskowy duszpastérz nowożeńca, który sobie życzy zawrzeć ślub przed duszpastérzem narzeczonéj miał z poświadczeniem zapowiedzi wydać także certyfikat uwalniający, był nadal zachowany, chociaż nie ma do tego prawnéj konieczności. Wojskowy duszpastérz zatém i obecnie obowiązanym jest przekonać się, czy ze strony nowożeńca nie zachodzi jaka przeszkoda do ważnego zawarcia ślubu, a świecki duszpastérz ma się zadowolnić tylko poświadczeniem zapowiedzi należycie klauzulowaném i ma baczyć na to, aby dokumenta ślubne narzeczonéj były w porządku.

Ponieważ zaś wzmiankowany certyfikat uwalniający i przez wojskowych duszpastérzy wydawany nie ma znaczenia delegacyi dla świeckiego duszpastérza narzeczonéj do przedsięwzięcia ślubu, lecz ma na celu zabezpieczenie ważności ślubu dla wojskowego nowożeńca, przeto w tym wypadku co do przechowania dokumentów ślubnych mają być postanowienia wyżéj powołanego, okólnikiem c. k. państw: Ministerstwa wojny z dnia *15. lutego 1871* odd. 9. Nr. 6. bliżéj określonego punktu 3. §. 7. przepisu z dnia 26. maja 1869. zastosowane.

Względem dowodów co do przedsięwziętych przez świeckich duszpastérzy na osobach wojskowych funkcyi duchownych postanawia §. 8. lit. b. przepisu z dnia 26. *maja 1869.* aby w wypadkach, jeżeli chrzest, pogrzeb albo ślub osoby wojskowy zdarzy się w miejscu, gdzie nie ma wojskowego duszpastérza odnośny wyciąg metrykalny przesłano przez oddział wojska, któremu został przez fungującego duszpastérza udzielony, dotyczącemu proboszczowi wojskowemu; zaś §. 19. tego przepisu wymaga, aby świecki proboszcz odprawiający w załogach funkcye duchowne dla wojskowych, takowe w swoich metrykach uwidocznił, a odnośne wyciągi metrykalne *przez swój ordynaryat biskupi w drodze okręgowéj* komendy uzupełniającéj dotyczącemu oddziałowi wojska odesłał.

Okólnik c. k. państw. Ministerstwa wojny z dnia *15. lutego 1871.* Oddział 9. Nr 6. postanawia, że słowa w zmiankowanym §. 19. przepisu z dnia *26. maja 1869.* zawarte mianowicie: „*przez swój Ordynaryat biskupi*“ obecnie mają odpaść, przyczém c. k. państw. Ministerstwo wojny zauważyło, że cel, dla którego wyciągi metrykalne

dotyczące osób w czynnéj służbie wojskowéj zostających do dotyczących oddziałów wojskowych odsyłane i przez wojskowych duszpastérzy zaprotokołowane bywają w tedy tylko w całości będzie osiągnięty, jeżeli świeccy proboszczowie, jakotéż świeccy duszpastérze zakładów leczniczych będą obowiązani, dosłowny odpis każdego aktu ***urodzenia, ślubu i śmierci osób*** w związku wojskowym zostających bez wyjątku ***zaraz po*** odprawionéj funkcyi duchownéj (bez interwencyi Ordynaryatów biskupich) w miejscach gdzie oddział wojskowy stacyonuje odsyłać temu oddziałowi, w przeciwnym razie (także bezpośrednio) *najbliższéj okręgowéj komendzie* uzupełniającéj ex offo, która takowe dokumenta w myśl §. 8. lit b. przepisu z dnia ***26. maja 1869.*** dotyczącemu oddziałowi wojska do dalszego zarządzenia udzieli.

Przy oficerach rezerwy, również przy oficerach stale pensyonowanych i przy urzędnikach wojskowych i t. p. należy postępować według okólnika państw. Ministerstwa wojny z dnia ***22. grudnia 1868.*** praes. Nr. 4554. ustęp 22.

Powyższe postanowienia udzielam Przewielebnemu Konsystorzowi w skutek reskryptu Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia ***5. kwietnia 1871.*** l. 2335. w celu pouczenia podwładnego duchowieństwa, któremu prowadzenie ksiąg metrykalnych zostało powierzonem.

Lwów dnia 27. maja 1871.

Possinger, w. r.

Nr. 127 pr.

Illustrissimus ac Magnificus Dominus Ludovicus Eques de Possinger Choborski, Consiliarius aulicus et dirigens Locumtenentiae Galicianae valedicentes ad Nos direxit litteras, quarum tenorem Venerabili Clero Dioecesano sequentibus communicamus.

C. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie. L. 4905. pr.

Najprzewielebniejszy Księże Biskupie!

Jego ces. i król. Apostolska Mość raczył najwyższem postanowieniem z dnia 18. b. m. zamianować mnie Szefem sekcyi w c. k. Ministerstwie rolnictwa, w skutek czego uwolniony zostałem od obowiązków kierownika Rządu krajowego.

Ustępując z méj dotychczasowéj posady, mam sobie za obowiązek wynurzyć podziękowanie za okazane mi tyle razy dowody zaufania i życzliwości w stosunek urzędowych.

Proszę przyjąć wyraz mego wysokiego poważania.

Lwów dnia 23. lipca 1871.

Possinger, w. r.

Nr. 2605.

Excellentissimus Dominus Agenor Comes Gołuchowski Locumtenens C. R. Majestati Leopoli constituitur.

Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie. L. 5074. pr.

Jego ces. i król. Apostolska Mość raczył najłaskawiéj mianować mnie Namiestnikiem królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego.

Z dniem dzisiejszym objąłem moje urzędowanie.

O tém zawiadamiam przewielebny Konsystorz i mam to przekonanie, iż zechce usiłowania moje jak dawniéj tak i nadal popierać.

We Lwowie dnia 27. Lipca 1871
Gołuchowski, w. r.

Nr. 2157.
COLLECTA.

R. Fluck Curatus in Weidenhahn provinc. Wiesbadensis in Prussia supplices ad Nos direxit litteras ut pias eleemosynas pro fabrica Ecclesiae in ejate communitate colligi sinamus. Communitas dicta catholica juxta productum Nobis attestatum respectivi Ordinariatus et instantiae politicae nimia paupertate laborat, quam ut propriis sumptibus fabricam hanc consummare valeat; hinc Venerabilis P. T. Clerus praesentibus invitatur ad succurendum eidem in hoc pio opere exequendo.

E Consist. Ep. Tarn. 22. Junii 1871.

Nr. 2280.

In nexu Ordinationis Consistorialis de 25. Aug. 1870. N. 2574. Curr. XIII et XIV. pag. 202. et 203. *quoed extractus metricarum pro Belgia.*

C. k. Namiestnictwo we Lwowie. L. 25695.

W skutek wys. polecenia Jego Excelencyi Pana Ministra spraw wewnętrznych z dnia 5. czerwca 1871. l. 2411. wzywam Najprzewielebniejszy Konsystorz odnośnie do tutejszego okólnika z 12. sierpnia 1870. l. 33174. i rozporządzenia Ministerstw, spraw wewnętrznych, tudzież wyznań i oświecenia z dnia 5. czerwca 1871. D. u. p. Nr. 53., aby zechciał polecić podwładnym urzędom parafialnym, by w razie śmierci jakiego poddanego belgijskiego, świadectwo zejścia w języku łacińskim, lub z przekładem łacińskim wystawiali i takowe za pośrednictwem władz politycznych pierwszéj instancyi c. k. Namiestnictwu przedkładali.

Lwów dnia 22. czerwca 1871.
Wzastępstwie Szefa c. k. Namiestnictwa
podpis, w. r.

Nr. 1876.

Quaeritur inscriptio actus nativitatis et baptismi in libris metricalibus cujusdam Sophiae Siwak vel Siwaczek vel Siwaczonka natione zingarae, prouti e litteris quaestionis infra sequentibus c. r. officii Capitaneatus Neosandecensis cognoscitur.

L. 170. Do Najprzewielebniejszego Konsystorza Biskupiego obrz. łac. w Tarnowie.

Odezwa.

W sprawie zbadania przynależności cyganki Zofii Siwak vel Siwaczek vel „Siwaczonka" potrzebną jest metryka urodzenia czyli chrztu tejże.

Z badań w powyż rzeczonéj sprawie dotąd prowadzonych, okazuje się że pomieniona cyganka rz. kat. rel. urodzoną jest około r. 1848. Rodzicami jéj mieli być Jędrzéj i Agata Siwaki. Według własnego twierdzenia téjże miała się ona urodzić w *Jakóbkowicach* w tutejszym powiacie, lecz tameczny Urząd parafialny oznajmił że ten ak chrztu w księdze urodzonych się nie znajduje.

Upraszam więc o uprzejme zarządzenie kwerendy za aktem urodzenia téj osoby we własnéj dyecezyi i rychłe powiadomienie mnie o wyniku.

Nowy Sącz dnia 18. maja 1871.
C. k. Starosta
podpis w. r.

Nr. 2256.

Polecenie pisemek.

Gdy Stanisława Jordana pisemka Włościanin i Zagroda dążnością religijną odznaczają się, przeto tym szanownym z Braci, którzy się duchowną literaturą bawić lubią, polecamy te pisemka.

Tarnów 6. Lipca 1871.

E Consistorio Episcopali,

Tarnoviae die 25. Septembris 1871.

JOSEPHUS ALOJSIUS,
Episcopus Tarnoviensis.

Cyprianus Netuschill,
Cancellarius.

Tarnoviae, 1871. Typis A. Rusinowski, Typographi ad honores Episcopalis, Impensis Consistorii.